In xpi noie Amen et beate marie semp
virginis gloriose et omnium sanctorum et sanc
tarum dei Amen. Incipit tractatus copi
latus contra hereticos et heretica pra
vitatem per dnm Cachinum Vgolini de
porta sancti petri de Arimino et obmis
so suo prohemio venio ad Rubricas et ma
terias et primo pont

Vnde dicitur hereticus Rubrica

QVIA PRIMUS NOS
se oportet vnde nomen here
tici descendat ut ff de iusti
et iur l i in prin sed circa sciendum est quod
nomen heretici sive hereticus descendit
secundum quosdam ab herior et erroz quasi sit
compositus ex er et erri Vnde hereticus i
errans a recto sive a rectitudine fidi
catholice hinc est quod hereticus dicitur
qui etiam levi arguo a ritu catholice fidei nos
citur deviare ut C de here l ij in fine
Alij dicunt quod hereticus dicitur ab heris
coz her ris quod idem est quod divido dividis
Vnde hereticus i divisus inde heresis i
divisio ab unitate fidei Nam et iditi
um fame habetur inde suptum exponitur
i familie seu hereditatis dividende
Et heremita i divisio et separatim mo
rans ab alijs et ista fuit opi Az in
summa C e ti in prin ad quod facit vij
q i denique et vij q i quod autem Et hec opi
potest iuvari ex eo quod dicitur quod nome
heretici denotat sectione seu divisione
prout probatur in textu in quadam ex
uaganti frederici imperatoris que in
cipit i consultilem quamvis et ibi dicitur
quod heretici quidam appellant se ipsos
patarenos a pateor pateris quasi de
beant pati mortem tamquam martires
pro illa eorum fide que est potius perfidia
appellanda Alij dicunt quod hereticus di
citur ab hereo sive adereo et error Vn
hereticus i herens sive adherens erro
ri quod error per se non facit hereticum
sed adherere errori facit hereticum
ut infra patebit. Omnes iste opiniones te
dunt in unum fine veritatis et ideo qli
bet potest teneri et quamvis teneam
semper est dicendum eiusdem descendere
nomen heresis quamvis Ieronimus i qua
dam sua epistola dixerit quod heresis grece
ab electione dicitur quasi eliges Nam
hereticus sibi eligit illam opi quam pu
tat meliorem xxiiij q iij heresis Que
autem sit differentia inter heresim et scisma
dic quod talis est differentia qualis est inter genus
et speciem Nam scismaticus est ille qui
est scissus et divisus ab ecclesia Scisma
idem est quod scissura quod denotat sectionem
seu divisionem xxiiij q i scisma Nec
propterea omnis scismaticus est proprie hereticus
statim cum dividitur ab ecclesia Sed omnis here
ticus bene est scismaticus et sic hereticus
est genus scismaticus est species xxiiij q iij
inter scisma et ibi notatur

Quot modis sumatur hereticus

Hereticus sumitur in iure multis mo
dis sive hereticorum genera sunt multa
Vno modo dicitur hereticus qui male
sentit vel docet de fide vz de corpore xpi
de baptismate de peccatorum confessione
de matrimonio vel alijs sacramentis ec
clesie et generaliter qui de aliquo predicto
rum vel de articulis fidei aliter predicat
docet vel sentit quam doceat vel sequatur
sacro sancta mater ecclesia dicitur here
ticus ut extra de summa tri et fi ca c i
et ij de here abolendam xxiiij q i hec est
fides et inde extra de verbo sig super
quibusdam in principio Nam omnis censetur
hereticus is qui non tenet id quod do
cet et sequitur sancta romana ecclesia
xi di c fi et c nolite ex de summa tri
et fide in c i li vi et facit quod notatur per
Bernardum ex de summa tri et fi ca i in glo
magna sup Rubrica ubi articuli fidei q
habentur in simbolo credo in unum
deum seriose numerantur de quibus
articulis habetur etiam in psalmo q
cumque vult salvus esse. Sed circa
hoc quero antequam ad ulteriora pro
cedam si is qui deprehenditur erra
re dicat se deductum in errorem per
iuris ignorantiam an excusabitur dic
quod si impliciter tenet et sequitur id quod
docet et predicat sancta romana ecclesia
licet explicando erret motus qua
dam ratione naturali vz quod pater sit maior
et prior quam filius tunc excusabitur ex
de summa tri c dampnamus ad quod xxiiij q
iij dicit apostolus At si impliciter et ex
plicite erret non excusatur quia reli
gio erga deum est quasi de iure naturali
ff de iusti et iur l veluti et ignora
tia iuris naturalis vel quasi non est
tollerabilis ff de adul l si adulterium
in stuprum C de iure uoc l ij Item iste
ignorat cultum fidei que est publice
non omnibus vere vel presumptive Nam
secundum apostolum ad corinthios xiiij in omne
terram exivit sonus eorum et sic igno
rans est in lata culpa ff de ver sig
l cede in fi et l late et l magna Vn
non excusatur maxime cum facile
potuerit consulere peritiores ff de bo
pos l in bonorum quis ordo in bo po s
l ij in fi de iur et facti igno l regula
in sed iuris et patet i q i notandum
xxv di in prin et merito huic potest
dici qui ignorat ignorabitur xxxvij

di s° ultimo xxxviii di qui eam xv q i c
i et ibi de hoc Debet ergo quilibet fidelis
scire et tenere credum et articulos fidei
saltim implicite tenendo q tenet ecclia
ut extra de su tri c i et ii et ex co c fide
li li vi° Hac tamen distinctione habita q
epi et maiores et plati debent scire ex
plicite ita q sciant poscenti de omnibus
reddere ratione xxvi di cetc xxxviii
di omis sacerdotes Ceteri vero clerici scire
debent explicite non tame sic distinc
te xxxviii di c i ii iii se Et est ratio q
in prioribus requiritur scia eminens
i istis sufficit competens ex de elec c cu
nobis olym iii q Laycis vero sufficit
hoc scire implicite i tenere q tenet
ecclia ut s pbatur est et unde p s imo
in dicto c i de su tri Sup quibus arti
culis si aliqua dubitatio oriatur eius
declaratio est sedi aplice resuata ex
de bap c maiores Et q supra habita
fuit mentio de sacro etc unde que et
quot sint sacramenta ecclie ex de ins
acti c veniens ubi de hys no in glo

Et adverte ad id quod dixi de confessione
peccatorum Nam de facto vidi dapnari
quendam sacerdotem pro eo q dum eet
fornicarius et inhibonuus cottidie ce
lebraret dicebat q hoc licite faciebat
q credebat q qn se parabat ad missa
p appositionem sacrarum vestium cessaret
sua peccata et q remaneret mundus
donec staret sic paratus Sed certe is
tud est prorsus hereticum Et romana
ecclia de remissione peccatorum aliud te
net videlicet q non concedatur nisi cor
recto ut in regul iur c peccati venia

No q requiruntur in confessione

Ad qua confessione tria requiruntur ons
confessio cordis contritio et opis satis
factio ut de pen di iii c pfecta et ibi
no 2° modo dicitur hereticus qui fal
sa fide catholica oppinione gignit
uel sequitur xxiiii q iii heresis et c
hereticus cum sequentibus et posset q°
ad nome dria assignari nam gignens
errorem debet pprie appellari hereticus
Sed sequens errorem debet pprie appel
lari credens erroris ut dicitur i c ex
quibus indicijs etc Est et alia dria q
ille qui gignit pprie heresiarca sicut
ille qui ptinaciter defendit errorem
xxiiii q iii qui aliorum Tercio modo di
citur hereticus quicunqz sacra scriptu
ram aliter intelligit q spus stus
flagitet et sic errat in expositione
scripture sancte xxiiii q iii heresis xx
xvii di relatum cum sy Quarto mo
dicitur heresis sive hereticus qui ex
contemptu romane ecclie uel summi ponti
ficis trasgreditur pcepta romane ec
clesie et ea contempnit suare et etiam
qui despicit et negligit suare decre

tales quasi videatur contempnere claves
xx di de libellis xix di nulli Quinto modo
dicitur hereticus is qui puertit ecclesie
sacramenta ut est symoniacus qui vendit ul
emit sacrameta ecclesie i q i eo qui pecu
nia v q i sed licet i q vlt patet Sexto
dicitur hereticus ois qui quocumqz ab uni
tate catholice fidei et coniunctione fidelium
est divisus iiii q i q aut et vii q i dom
q et s^m hoc largo modo omnis iudeus
gentilis et scismaticus est hereticus Sep
timo modo dicitur hereticus is qui du
bitat de fide catholica ex de hereti c p°
Nam debemus ut censeam fideles credere
firmiter et simpliciter confiteri ut ex
de su tri et fide catho c firmiter et ex
eo c fideli li vi Accedat alia ratio ad p
bandum q dubius in fide i fidelis e na
dubitans no est in fide et qui non est
in fide est contra fidem ut C de iudeis
l celicolarum eorum extra de here c firmis
sime et ibi de hoc no Octavo modo dr
hereticus qui romane ecclie privilegium
ab ipso summo ecclarum capite conatur au
ferre xxii di c i Nono dicitur hereti
cus is qui non recipit neqz credit id q
pdicant sca euorum evangelia ut C de heret l
quicunqz Decimo dicitur hereticus largo
modo ois qui pcisus est ab ecclia et
s^m hoc excoicatus dicitur hereticus
iiii q i c ii De hys varijs modis here
ticorum no xxiiii q iii illi s° qui vero
hereticis in glo vario modo not her
in dicto c firmissime et goff i summa
e ti et archi extra eo c ii in pri li vi°
Sed cophendendo stricto modo et genera
liter omis qui iduxit i errore sub una
cui diffinitione potest dici q hereticus
est ille qui a recto tramite et iudicio ca
tholice fidei devectus fuit deviare ut
C de heret l ii Vel aliter stricto mo et
pprie dicitur hereticus ille qui falsa de
fide catholica opi sentit et gignit xxiiii
q iii hereticus ut sup dcm est Sed vr
q predicta omia extendantur etiam
ad iudeos paganos et gentiles et sy
quia hy tales deviat a ritu catholice
fidei et non tenent id quod tenet sca
mater ecclia et pro hoc videtur q in
quisitores possint se intromittere de ip
sis reducendis cum eorum ptas extendatur
contra hereticos et isti omis sunt here
tici ut patet ex pmissis Sed tamen dic
q supdicta et infra dicenda intelligi
tur de xpianis baptizatis et ita alliga
tis fidei et postea errantibus Nam aly
non baptizati sunt extra ecclesia et eccia
non intromittit se de eorum reductione
nisi verbis et blanditijs seu rectis co
silijs xlv di qui sincera c licet Nam
alligati fidei catholice p baptismu co
gendi sunt ipam fidem colere et suare

Non alligati vero non sunt cogendi ex. de bap. c. maiores § sunt autem v. Sed opponitur primo dicit canon quod sicut homo libero arbitrio periit ita et libero arbitrio queritur xlv di. c. de iudeis et secundum hoc debent intelligi iura ext. de iudeis c. gaudemus ad quod ex. e. c. contra christianos li. vi et facit quod dicitur i. in c. an et ex qua causa possit contra iudeos procedi. Secte autem illorum qui stricto modo et proprie dicuntur heretici sunt infinite et tot quot sunt errores in quos inciderunt. Tamen scias quod incidentes in antiquos errores variantur variis vocabulis et suas denominationes quidam assumunt a suo primo auctore erroris ut sunt vastiniam arriam donatiste eustichiam et similes. Quidam vero assumunt suas denominationes ab ipsa causa seu falsa opinione sui erroris ut catabari manichey acephaleste et similes qui tamen omnes sub appellatione heretici comprehenduntur ut xxiiii q. iii Quidam autem usque in fi. communis. Ex quibus autem causis quis hereticus detegitur statim dilatissime dicetur.

De credentibus hereticorum et participantibus cum eis Rubrica

Dictum est supra de hereticis sed illis proximi sunt credentes defensores fautores et receptatores et ideo de istis c. latissime dicendum et primo de credentibus et postea de ceteris successive. Credentes autem pares sunt hereticis omnes predicti probatur iura ex. de here. c. excommunicamus i § credentes c. e. ti. autem credentes que sunt frederici imperatoris et habetur in x.a collatione et est probata ex. eo. ti. c. ut inquisitionis li. vi in prin. Credentes igitur dicuntur illi qui verbis vel factis ostendunt se credere erroribus hereticorum. Et verbis quidem ostendit quis se credere quando dicit et profitetur se credere erroribus eorum. Nam per verba sua et per suam assertionem iudicatur credens quia ex verbis detegitur intentio voluntatis ut ff. de sup. le. leg. l. labeo et facit quod dicitur quod propria voluntas in confessione monstratur de conse. di. iiii cum per mutt et c. si qua mulier xii q. ii is autem. Factis ergo detegitur quis esse credens hereticorum dum id faciat in quo exprimitur ipse error et credulitas erroris utputa quod adorat hereticos scienter vadit ad predicationes eorum vel exhibet reverentiam eis secundum suos mores vel recipit ab eis consolationem immo verius desolationem vel comunionem seu manus impositionem vel alia facit que pertinet ad ritum seu sectam superstitiose religionis illorum nam talis dicitur esse credens ut ex. de here. c. cum filii li. vi. Non enim refert quis declaret voluntatem suam verbis an ipsis rebus et factis ut ff. de leg. l. de quibus in fi. xxv q. i que contra genitores xi q. iii existimat et ex factis presumitur de effectu ut C. de dolo l. dolum ff. de excep. doli l. i in fi. de con. di. i isti l. quidam testium in fi. ex. de bigamis nup. xxxii q. v qui viderit et c. sicut enim. Immo plus est facto quam verbo aliquid facere ad declarandam voluntatem extra de appel. c. delicti et c. existimat greg. ex. de appel. c. cum attessisset et c. cum in ex. de reg. c. i in fi. li. vi. Et signanter dixi quod quis detegitur credens ex factis ex quibus exprimitur ipse error. Nam si in ipsis factis non exprimeretur ipse error non censeretur propterea credens. Hinc est quod quantumcunque aliquis quantumcunque quis publice consistat in peccato mortali puta usuram vel simili non tamen potest procedi contra eum tamquam contra hereticum vel credentem se non peccare nisi alia subsint ut ex. eo. c. accusatus § sane li. vi et dicetur i. ti. de existente publice in peccato mortali. Et scias quod predicti vere censentur credentes in verbis vel factis censentur heretici et pari pena puniuntur cum heret. ut ex. de heret. c. pe. § fi. et de ver. sig. c. super quibusdam in prin. et dicetur i. de penis hereticorum.

Sed circa hoc queritur aliquis scienter visitavit hereticum vel ei prestitit alimoniam numquid ex predictis censetur credens vel hereticus. Dic quod non nisi talis fuit relaxus ut dicto c. accusatus § ille quoque sed reputabitur ut fautor vel receptator ut i. in sequentibus apparebit et per hoc ostendit se suspectum de heresi adeo quod erit sibi purgatio indicenda ex. de heret. c. excommunicamus § qui autem et latius i. dicetur. Sed pone quod aliquis scienter vadit ad audiendum predicationem vel dogma hereticorum numquid erit censendus credens. Dic quod sic si iverit ultra quam semel cum par causa et par culpa sit prohibita dicere et docere C. de anathe. l. culpa et ex binario actu videtur crimen trahi ad consuetudinem ut C. de epi. audi. l. nemo § si hiis ad quod ex. de vita et ho. cle. c. monasteria. Si vero iverit tantum semel et postea ulterius noluerit redire ad audiendum vel discendum tunc non videtur credens quia non videtur approbasse quod postea evitavit ex. de presump. c. ex studiis ff. de ritu nup. l. palam et de divortiis l. divortium de hoc no. archidy. ex. eo. c. ii li. vi. Et quod supra dicitur per verba detegitur

quis credens vel hereticus intellige hoc
veruz qñ ſcienter et appenſate ſut p̱la
ta ut dictuz ē ex quibus indicijs quis
hereticus detegatur

De defenſoribꝫ hereticoꝝ Rᵐ

Defenſores dicũtur duobꝫ modis
Vno modo cũ quis publice defē
dit errore et talis dicit² hereti
cus maifeſtus ex̃ de verbo ſy
ſup quibuſdaz ṽmo non ſolũ appellatur he
reticus ſed hereſi arca quaſi ſit vas er
roris et arca ad cõſuandũ errore xxiiij
q iij qui aliorꝫ Alio modo dicitur defen
ſor is qui non defendit errore ſed he
reticũ ſeu p̱ſona errantez ne veniat
ad manꝰ inquiſitoris uel iudicis qua
quidem defenſione p̱ſone quis facit
multis modis pſtando ſibi auxiliuz
ad ſue p̱ſone defenſione vz tenendo fa
milia uolentez cape hereticũ uel ĩpe
diendo captione illiꝰ p̱ obiectionez ſui
corporis uel p̱ coadunatione gentiũ et
vicinie uel etiã cũ ſolis clamoribus
et ſimilia faciendo Naz p̱ talia dici
tur quis defendere p̱ſonaz ut ff ad
ſill l i § excuſantur et l cũ dñs Et
ſicut p̃mus ꝑꝑe dicitur defenſor erro
ris ita iſte ꝑꝑie dicitur defenſor here
tici xxi q v ſi quis cuiqbet et c ſi
forte qi p̱ totũ Vnde int̃ iſtos eſt dña
quo ad pena quia p̃mꝰ dãpnatur tanq̃
hereticus ut in dicto c ſup Sed iſte alꝰ
defenſor heretici nõ dãpnatur p̱ heret
co quamuis inſurgat hereſis ſuſpitio
contra euz ꝓpter q̃ eſt ſibi purgatio
indicenda ut de hoc et alijs ſequẽtibꝫ
et eoꝝ penis ĩ p̱babitur maifeſte Sꝫ
quid ſi aliquis defendit ꝯſaguineum
ſuũ ut ſic potius videatur face affecti
one ſanguinis q̃ in cõtemptũ fidei Nam
in dubio p̃ſumitur hoc feciſſe ꝑpt ſang
uinis affectione ꝑpt nobilem p̃ſuptio
nem ff pro ſocio l merito Certe dicũt
quidã q̃ michil ſibi p̱derit ad euitãdũ
penam ar xxvij q i de filia et ar ext
e in eos q̃ intellige verũ ut eximatur
a tota ſed a tanta eximitur q̃ mitius
punietur ff de recep l fi Nam q̃dam
rõne ſanguinis tollerantur at ut dcã
l fi et ff de ſuſpect tu l ſi tutor et ibi
no

Tractatus de fama ſm Thomaz de pipata

In xp̃i noĩe Amen et bte ſemp Marie
virginis glorioſe et om̃i ſtorũ et ſtaꝝ
dei amen Incipit tractatus de fama
cõpoſitus per dñm Thomaziuz de piṗatis
et ſeu de piṗato excellentiſſimũ leguz
doctorez

Quoniã circa
fama indiciũ argumetũ
et p̃ſuptiones multa du
bitationes in iudicijs ori
ri ſolent inſtantia prudentis viri dñi
Gualli Carnelli Ciuilis iur periti Ciuis
alex Ego thomas de piṗato de Bonoma
inris ciuilis dictuz profeſſor incerta
ſup predictis in ſcptis redigere pcuraui
ad dictas dubitacones ſup et in ſingulo
iuz caũs ã putandas Igitur de fama h̃c
ordine eſt uidenduz Pmo videamus
qd ſit fama Scdo vnde dicatur Tertio
p̱ quod teſtes p̱betur Quarto qualiter
p̱betur Quĩto quid opetur fama ſiue
quid ſit effectus fame p̱bate et poſtea
dicaz de p̃ſuptionibus Reſpondeamꝰ
ergo ad primũ vz

Quid ſit fama

Eſt quidem fama in vna ſigni
ficatione dicitur dignitatis
illeſe ſtatus legibus ac mori
bus cõprobatus et eode mo
dicitur in eadem ſignificatione extia
tio et opinio hec eniz tria fama extima
tio et opinio quãtuz ad illaz materiaz
idem ſignificant ut hec p̱bant et nota
tur ff de uar et ex̃ c l cognitionũ cir
ca mediũ dre l ibi quare extimatio
ꝛc̃ Sed de illa fama quãtũ ad nram
materiaz de qua agitur nõ ē curandũ
In alia ſignificatione dicitur fama q̃
homines alicuiꝰ Ciuitatis Caſtri uel vil
le vel vici uel contrate aliciuꝰ cõiter opi
nantur extimant ſiue ſentiũt illud
ſiue verbis ſiue loquela cõiter aſſere
do non tamen hñt pro certo et uero
manifeſto de tali fama loquitur lex
ff de teſtibꝫ l numerꝰ ibi veluti cõſe
tiens fama ꝛc̃ et in ff de pen l capi
tales § famoſos in l capital § fa
moſos in ea dictione famoſos q̃ poni
tur in p̃ncᵒ dcã § Sed in alia dictiõe
famoſos que eſt in fi dcã § nõ po
nitur in dicta ſignificatione ſed ĩ
alia de qua pꝰus dixi Et hec fama di
citur opinio publica ſiue cõis de q̃
loquitur lex in C ſi p̱uus an lib ad
decu a l i C ne de ſtatu defunctorum
l ſi mater et C de ſententijs et inte lo
o iudi l ſi arbiter in fi Item dicitur
exiſtimatio publica ſiue cõis de qua
loquitur lex in Inſti de interdictis §